
Qui finança la universitat?

Comparació entre
comunitats autònomes a
Espanya, Europa i
l'OCDE, 2009-2015

Desembre de 2017

Qui finança la universitat?

Comparació entre
comunitats autònomes a
Espanya, Europa i
l'OCDE, 2009-2015

Desembre de 2017

Autoria: Vera Sacristán

Col·laboracions: Albert Corominas, Alfonso Herranz

Edició: Vera Sacristán

QUI FINANÇA LA UNIVERSITAT?

Comparació entre comunitats autònomes a Espanya, Europa i l'OCDE, 2009-2015

RESUM EXECUTIU

RESUM EXECUTIU

El finançament de les universitats públiques espanyoles presenta, des de fa temps, diferències sensibles entre comunitats autònomes que s'han accentuat en el període 2009-2015. En aquest informe estudiem la seva evolució en aquest període, analitzem la seva situació actual i la comparem amb la de la resta de països de l'OCDE.

Conclusions principals:

Ja el 2009 el finançament de les universitats públiques era molt dispar entre comunitats autònomes, i no guardava relació amb el nombre d'estudiants ni amb la riquesa de cada comunitat:

- Els *ingressos totals no financers* per estudiant van oscil·lar entre els 6.744€ d'Extremadura i els 11.896€ de Cantàbria. Els ingressos totals no financers van representar un percentatge sobre el producte interior brut (PIB) que va variar entre el 0,39% d'Illes Balears i l'1,31% de la Comunitat Valenciana.
- El *finançament públic* per estudiant va variar entre els 5.406€ d'Extremadura i els 10.301€ del País Basc. En relació amb el PIB, van destacar de nou la Comunitat Valenciana (1,08%) i Andalusia (1,01%). El valor més baix es va donar a Illes Balears (0,31%), seguida de Navarra (0,34%).
- Pel que fa a l'aportació mitjana per estudiant en concepte de *taxes i preus públics*, la comunitat amb l'import més alt va ser Navarra (1.267€). En l'altre extrem es va situar Canàries (759€). La comunitat on els ingressos per taxes i preus públics van representar un percentatge més alt del PIB (0,14%) va ser Castella i Lleó. En l'altre extrem es van situar cinc comunitats autònomes amb percentatges molt per sota de la mitjana: Illes Balears (0,046%) el País Basc (0,049%), Navarra (0,055%) i La Rioja (0,056%).
- Tot això va donar lloc a una *estructura dels ingressos* molt desigual. La proporció més baixa de finançament públic va correspondre a Aragó (70,1%), seguida de Catalunya (73,5%). La proporció més alta va correspondre al País Basc (88%), seguit de Canàries (84,9%). La proporció més alta d'ingressos per taxes i preus públics es va donar a Castella i Lleó (13,4%) i la més baixa al País Basc (6,8%).

QUI FINANÇA LA UNIVERSITAT?

Comparació entre comunitats autònomes a Espanya, Europa i l'OCDE, 2009-2015

RESUM EXECUTIU

Variacions en el període 2009-2015:

- *Totals:* En euros constants, els ingressos totals no financers de les universitats públiques espanyoles van disminuir un 20,2%, ja que l'augment dels ingressos per preus públics (31,0%) va compensar només parcialment la caiguda del finançament públic (-27,7%).
- Per comunitats autònomes, en euros constants, la disminució dels ingressos totals no financers va variar entre el -12,9% de La Rioja i el -32,7% de Castella—La Manxa. La reducció del finançament públic va anar des del -17% d'Aragó fins al -38,2% de Castella—La Manxa. La variació dels ingressos per taxes i preus públics es va situar entre el -15,7% de Galícia i el +67,6% de Catalunya.
- *Per estudiant:* En euros constants, la disminució dels ingressos totals no financers per estudiant va ser del 16,4%, la disminució del finançament públic per estudiant del 24,2%, i l'augment dels ingressos per preus públics per estudiant, del 37,4%.
- Les variacions del període 2009-2015 no van respondre a la variació en el nombre d'estudiants de cada comunitat autònoma:
 - La variació dels *ingressos totals no financers per estudiant* va anar des d'un augment del 21,5% en la Rioja fins a una disminució del -25,1% de Castella—La Manxa.
 - La variació del *finançament públic per estudiant* va ser positiva només a La Rioja (15,1%). Catalunya (-34,7%) i Madrid (-33,9%) van ser les comunitats amb disminucions més importants.
 - La variació dels *ingressos per taxes i preus públics per estudiant* va anar des del -1,2% de Galícia (amb el País Basc, les úniques CCAA amb variació negativa) al 83,6% de la Comunitat Valenciana i el 60,9% de Catalunya, a les quals van seguir, a més de 20 punts de distància, Murcia (40,5%) i la Comunitat de Madrid (40,2%).
- La disminució del finançament públic de les universitats a les diferents CCAA en el període 2009-2015 tampoc no va guardar relació amb la disminució de la riquesa d'aquestes.

QUI FINANÇA LA UNIVERSITAT?

Comparació entre comunitats autònomes a Espanya, Europa i l'OCDE, 2009-2015

RESUM EXECUTIU

2015: En un context de finançament minvat, les desigualtats entre CCAA han augmentat, especialment pel que fa al finançament públic i als ingressos per taxes i preus públics.

- *Ingressos totals no financers:* El 2015, el valor mitjà per estudiant més alt (La Rioja, 10.000€) supera en un 54,3% el valor més baix (Illes Balears, 6.479€). En relació amb el PIB, la dispersió entre comunitats és encara més gran, ja que el valor màxim (1,41%, Andalusia) és 3,59 vegades el mínim (0,31%, Illes Balears). En relació amb 2009, les desigualtats entre CCAA pel que fa als ingressos totals gairebé no es van alterar, encara que en tots els casos els ingressos van patir una gran reducció.
- *Finançament públic:* Els valors extrems es donen al País Basc (màxim, amb 8.429€ per estudiant) i Madrid (mínim, amb 4.730€). En el període 2009-2015, Madrid va passar de ser la 7ª comunitat amb més finançament públic per estudiant a ser la 17^a. Catalunya va passar de la 5^a a la 15^a. Com a proporció del PIB, el valor màxim va correspondre a Andalusia (0,87%) i el mínim a Illes Balears (0,23%), seguida de prop per Navarra (0,30%) i Castella—La Manxa (0,35%). En ambdós indicadors, les desigualtats entre CCAA van créixer en el període 2009-2015.
- *Ingressos per taxes i preus públics:* El valor més alt (Catalunya, amb 2.123€ de mitjana per estudiant) destaca singularment de la resta. Segueix Madrid (1.715€), també destacada. La xifra de Catalunya és més de 2,55 vegades el mínim (Galícia, 832€). En relació amb el PIB, els estudiants de la Comunitat Valenciana (0,19%) van fer un esforç entre tres i quatre vegades superior als de les Illes Balears (0,055%) i el País Basc (0,053%). En ambdós indicadors, entre 2009 i 2015 es va produir un increment destacat de les desigualtats entre CCAA.
- *Estructura dels ingressos:* El percentatge de finançament públic en el total d'ingressos assoleix el seu màxim al País Basc (84,9%) i el seu mínim a Catalunya (60,2%). Segueixen, a certa distància, Madrid (65,0%) i Aragó (68,6%). A Catalunya (25,3%) i Madrid (23,6%) els ingressos per preus públics constitueixen els percentatges més grans, i el més petit es dona al País Basc (8,7%). En aquest sentit, en el període 2009-2015 es va produir un increment notable de les desigualtats entre comunitats autònomes.

QUI FINANÇA LA UNIVERSITAT?

Comparació entre comunitats autònomes a Espanya, Europa i l'OCDE, 2009-2015

RESUM EXECUTIU

Espanya empitjora i se situa molt per sota d'Europa i l'OCDE (2014).

Despesa total per estudiant universitari a paritat de poder adquisitiu:

- Amb independència del tipus d'universitat, pública o privada, el 2014 Espanya se situa un 16,8% per sota de la mitjana de la UE22, i un 13,1% per sota de la mitjana de l'OCDE.
- El 2009, la despesa total per estudiant a les universitats espanyoles era superior a les mitjanes de l'OCDE i la UE21. Des d'aleshores aquestes mitjanes han crescut, però a Espanya el valor ha decregut.

Despesa total en universitats com a proporció del PIB:

- Espanya és el 6è país de 28 que gasta una proporció més petita de la seva riquesa en universitats (1,08% del PIB). Es tracta d'un 79,2% de la mitjana de l'OCDE (1,37%) i un 85% de la de la UE22 (1,27%).
- Això implica que sols dues de les CCAA (Com. Valenciana i Andalusia) assoleixen la mitjana de la UE22, i situa 5 d'elles (Illes Balears, Navarra, Castilla—La Mancha, La Rioja y el País Vasco) per sota de tots els països de l'OCDE.
- Des de 2009, les mitjanes de l'OCDE i la UE s'han mantingut estables, mentre que a Espanya el valor ha retrocedit.

Finançament públic de l'ensenyament terciari com a % del PIB:

- Dels 34 països de l'OCDE, Espanya (0,96%), és el 8è per sota (en 2009 era el 14è), lluny de les mitjanes de l'OCDE (1,32%) i la UE22 (1,27%). Dels 22 països de la UE22, Espanya és el 6è per sota.
- Cinc CCAA estan per sota de tota l'OCDE (sense Luxemburg): Illes Balears, Navarra, Castella—La Manxa, La Rioja i Catalunya. Andalusia és l'única que supera les mitjanes de la UE22 i l'OCDE.
- El 2009, el finançament públic de l'ensenyament terciari era l'1,14% del nostre PIB, i el 2014 s'havia reduït al 0,96%.

Percentatge dels pressupostos públics destinat a ensenyament terciari:

- Amb un 1,77%, Espanya ocupa la 7ª posició per sota, d'un total de 27, molt lluny de les mitjanes de la UE22 (2,43%) i l'OCDE (2,72%).
- Entre 2009 i 2014, Espanya va passar del 2,47% al 2,16%. Mentrestant, la mitjana de l'OCDE augmentava del 3,06% al 3,14%, i la de la UE21/UE22 disminuïa molt lleugerament del 2,71% al 2,67%.

Ingressos per matrícules:

- En contrast amb un 15,1% de mitjana de la UE22, a Espanya la proporció d'ingressos per matrícules en ensenyament terciari és del 28,1%, la qual cosa la situa un 86% per sobre de la mitjana. Espanya també supera la mitjana dels països de l'OCDE (21,6%).

www.observatoriuniversitari.org